

DIGITĀLO PAKALPOJUMU AKTS UN PATĒRĒTĀJA LĒMUMA AUTONOMIJAS AIZSARDZĪBA

DIGITAL SERVICES ACT AND PROTECTION OF CONSUMER DECISION-MAKING AUTONOMY

Zanda Dāvida, *Dr. iur.*

Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes
Civiltiesisko zinātņu katedras pasniedzēja

Summary

On 16 November 2022, the Digital Services Act entered into force. Now intermediary service providers under the Digital Services Act are subject to additional obligations to mitigate the distribution of unlawful content online and to establish a secure, predictable, and trustworthy digital environment. Additionally, the Digital Services Act includes a prohibition on deceptive or manipulate interfaces, however, at the same time, it excludes consumers from this protection. Therefore, the author of the article analyses the legal aspects of Article 25 of the Digital Services Act, aiming to ensure the organic integration of the new regulation into the current EU legal system regarding the prohibition of unfair commercial practices.

Atslēgvārdi: patērētāja lēmuma autonomija, tiešsaistes platformas, Digitālo pakalpojumu akts, Negodīgas komercprakses direktīva

Keywords: consumer decision-making autonomy, online platforms, Digital Services Act, Unfair Commercial Practices Directive

Ievads

2022. gada 16. novembrī stājās spēkā Digitālo pakalpojumu akts (turpmāk – DPA), ko Eiropas Savienībā (turpmāk – ES), tostarp Latvijā, sāka piemērot kopš 2024. gada 17. februāra. Ar DPA starpniecības pakalpojumu sniedzējiem, jo īpaši tālākpārsūtīšanas, pieglabāšanas un mitināšanas pakalpojumu sniedzējiem,¹ ir uzlikti papildu pienākumi, lai mazinātu nelikumīga satura izplatību tiešsaistē un lai izveidotu drošu, paredzamu un uzticamu digitālo vidi. Tas nepieciešams, lai ES iedzīvotāji un citas personas varētu izmantot savas Eiropas Savienības Pamattiesību hartā²

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2022/2065 (2022. gada 19. oktobris) par digitālo pakalpojumu vienoto tirgu un ar ko groza Direktīvu 2000/31/EK (Digitālo pakalpojumu akts). Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis, L 277/1, 27.10.2022., preambulas 5. punkts.

² Eiropas Savienības Pamattiesību harta. Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis, C 202/389, 07.06.2016.

garantētās pamattiesības, jo īpaši vārda un informācijas brīvību, uzņēmējdarbības brīvību, tiesības uz nediskrimināciju un augsta līmeņa patērētāju tiesību aizsardzības sasniegšanu.³ Ne tikai DPA, bet arī citās pēdējā laika likumdošanas iniciatīvās ES patērētāju tiesību *acquis* attīstītāji ir iestrādājuši norādes par patērētāju tiesību piederību pie cilvēktiesībām.⁴ Līdz ar to, lai gan DPA aizsardzība ir vērsta uz visiem starpniecības pakalpojumu saņēmējiem tiešsaistes vidē, īpašas nianse regulējumā ir adresētas patērētājiem.⁵ Tā kā viens no mūsdienu sarežģītākajiem tiesiskajiem izaicinājumiem ir nosargāt patērētāja lēmuma autonomiju no negodīgas prakses digitālajā vidē,⁶ aktuāli ir izvērtēt DPA dotās iespējas stiprināt patērētāja lēmuma autonomiju, apskatot to kopsakarā ar Negodīgas komercprakses direktīvu (turpmāk – NKD),⁷ kas līdz šim ir bijis visaptverošākais patērētāja lēmuma autonomiju aizsargājošais regulējums ES tiesībās.

Ņemot vērā raksta ierobežoto apjomu, par tā izpētes objektu ir noteikta maldinošu saskarņu ieviešanas aizlieguma izpēte, jo šāda veida maldinošas prakses šobrīd ir ļoti aktuālas un rada būtisku risku patērētāja lēmuma autonomijas nodrošināšanai.⁸ Tādējādi raksta mērķis ir izpētīt DPA ietvertu maldinošo saskarņu ieviešanas aizlieguma regulējumu kā vienu no patērētāja lēmuma autonomijas aizsardzības tiesiskajiem līdzekļiem, vienlaikus izstrādājot secinājumus par tā mijiedarbību ar NKD regulējumu. Lai sasniegtu izvirzīto mērķi, sākotnēji rakstā ir atklāta un raksturota maldinošu saskarņu ieviešanas, ar ko patērētāji saskaras tiešsaistes platformu vidē, fenomens. Tad no minētās prakses veida skatpunkta ir veikta DPA ietvertā 25. panta tiesisko aspektu izpēte un noslēgumā sagatavoti un izteikti priekšlikumi veiksmīgākai DPA 25. panta piemērošanai, lai jaunā regula organiski iekļautos šā brīža ES negodīgas komercprakses aizlieguma tiesību sistēmā.

Pētījuma rezultātā tiek secināts, ka kopumā DPA 25. panta sniegtās iespējas ir vērtējamas pozitīvi, taču tas tieši neuzlabo un nestiprina patērētāju lēmuma autonomijas aizsardzību digitālajā vidē. Turklāt DPA kopā ar citiem jau spēkā esošiem un nākotnē plānotiem normatīviem aktiem šajā jomā veicina ES tiesiskā regulējuma sadrumstalotību un padara tā piemērošanu komplicētāku, jo DPA 25. panta aizsardzība nav vērsta uz visu kopējo digitālo tirgu un tajā esošajiem biznesa spēlētājiem, bet ir šauri ierobežota piemērošanā tās tvēruma dēļ.

³ DPA preambulas 3. apsvērums.

⁴ Sk., piem., Eiropas Komisija. Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai, kas nosaka saskaņotas normas mākslīgā intelekta jomā (Mākslīgā intelekta akts) un groza dažus Savienības leģislatīvos aktus. COM(2021) 206 final, 21.4.2021., preambulas 28. apsvērums.

⁵ DPA 3. panta b un c apakšpunkts.

⁶ Dāvida Z. Patērētāja lēmuma autonomija negodīgas komercprakses regulējumā digitālajā vidē. Promocijas darba kopsavilkums. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2024, 39. lpp.

⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2005/29/EK (2005. gada 11. maijs), kas attiecas uz uzņēmēju negodīgu komercpraksi iekšējā tirgū attiecībā pret patērētājiem un ar ko groza Padomes Direktīvu 84/450/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 97/7/EK, 98/27/EK un 2002/65/EK un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 2006/2004 ("Negodīgas komercprakses direktīva") (Dokuments attiecas uz EEZ). Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis, L 149/22, 11.06.2005.

⁸ Sk., piem., BEUC. "Dark patterns" and the EU consumer law *acquis*: Recommendations for better enforcement and reform, 2022. Pieejams: https://www.beuc.eu/sites/default/files/publications/beuc-x-2022-013_dark_patterns_paper.pdf [aplūkots 29.02.2024.].

1. Maldinošas saskarnes

Ideālā tiešsaistes vidē starpniecības pakalpojumi patērētājiem varētu sniegt nebijušas pozitīvas iespējas, piemēram, pielāgot informāciju patērētāja nepieciešamībai pēc paša patērētāja norādēm, tādējādi ļaujot viņam izdarīt ātru, vieglu un ārēji negatīvi neietekmētu izvēli. *M. Durovic* un *J. Poon* rosina pieņemt tādu regulējumu, lai lielo platformu uzturētāji, kā Meta un TikTok, sociālo mediju platformu noteikumus atspoguļotu pēc noklusējuma konkrētajam patērētājam piemērotā veidā, balstoties uz patērētāju datu apstrādi.⁹ Šobrīd praksē sastopamais informācijas pasniegšanas dizains bieži vien ir patērētājiem nelabvēlīgs, nevis labvēlīgs. Proti, ES tiešsaistes tirgus pētījumi pierāda, ka liela daļa no tiešsaistes vidē izmantotās prakses nav atbilstoša patērētāju interesēm, piemēram, digitālā vide ir pārpildīta ar maldinošiem modeļiem un citām patērētājiem nevēlamām praksēm.¹⁰

ES patērētāju tiesību aizsardzības regulējuma nozīmīga problēma ir tā, ka tas ir balstīts pamatā uz principu par obligātās informācijas sniegšanas pienākumu patērētājiem.¹¹ Proti, jau moderno patērētāju tiesību pirmsākumos patērētāju aizsardzības ideja sakņojās nepieciešamībā sniegt vairāk informācijas patērētājiem, kas tolaik bija pamatota nepieciešamība.¹² Piemēram, uz precēm, tostarp pārtikas precēm, netika norādīts to sastāvs, līdz ar to patērētājiem nebija iespējas iepazīties pat ar pamata informāciju, kas ir būtiska uz pilnīgas un patiesas informācijas balstītas izvēles izdarīšanai. Taču patērētāju tiesību attīstība, uzliekot par pienākumu tirgotājiem sniegt vairāk un vairāk informācijas, patērētājus ir nostādījusi informācijas pārpilnības un pārslodzes stāvoklī. Turklāt šī problēma ir samilzusi digitālās vides attīstības ietekmē, jo digitālā vide dot telpu apjomīgas informācijas nodošanai. Piemēram, *K. Busch* norāda, ka informācijas pārslodze patērētājus var novest pie nogurdinātiem lēmumiem (angļu valodā – *decision fatigue*),¹³ kas var rezultēties ar mazāk pārdomātiem patērētāju lēmumiem un tādiem lēmumiem, kas izdarīti uz tirgotājam vēlamās informācijas pamata. Proti, ar informāciju pārslogots patērētājs iepazīsies galvenokārt ar tirgotāja izcelto un saskarnes sākumā norādīto informāciju, kas var mudināt viņu pieņemt tā interesēm neatbilstošus lēmumus. Tādējādi saskarnes dizains ir efektīvs veids, kā tirgotājs var ietekmēt patērētāja izvēli. Turklāt minēto praksi var izmantot

⁹ Durovic M., Poon J. Consumer Vulnerability, Digital Fairness, and the European Rules on Unfair Contract Terms: What Can Be Learnt from the Case Law Against TikTok and Meta? *Journal of Consumer Policy*, 2023, 46, p. 438. <https://doi.org/10.1007/s10603-023-09546-7> [aplūkots 29.02.2024.].

¹⁰ Piemēram, Geronimo Di L., Braz L., Fregnan E., Palomba F., Bacchelli A. UI Dark Patterns and Where to Find Them: A Study on Mobile Applications and User Perception. CHI '20: CHI Conference on Human Factors in Computing Systems Honolulu HI USA, 2020, April 25–30; Eiropas Komisija. Patērētāju tiesību aizsardzība: 148 no 399 pārbaudītajiem tiešsaistes veikaljiem konstatēta manipulatīva tiešsaistes prakse. Paziņojums preseī. 30.01.2023. Pieejams: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/lv/ip_23_418 [aplūkots 29.02.2024.] u. c.

¹¹ Dāvida Z. Patērētāja lēmuma autonomija negodīgas komercprakses regulējumā digitālajā vidē. Promocijas darba kopsavilkums. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2024, 26. lpp.

¹² Amerikas Savienoto Valstu prezidenta Dž. F. Kenedija runa Kongresā par patērētāju interešu aizsardzību. 1962. gada 15. marts. Pieejama: <https://www.youtube.com/watch?v=It5IgiofLtc> [aplūkots 29.02.2024.].

¹³ Busch K. Implementing Personalized Law: Personalized Disclosures in Consumer Law and Data Privacy Law. *University of Chicago Law Review*, 2019, Vol. 86, Iss. 2, Article 9, p. 322; Durovic M., Poon J., 2023, 46, p. 427. <https://doi.org/10.1007/s10603-023-09546-7> [aplūkots 29.02.2024.].

arī negodīgi, lai pārlicinātu pakalpojuma saņēmējus iesaistīties nevēlamā rīcībā vai pieņemt nevēlamus lēmumus, kas tos negatīvi ietekmē.¹⁴

Maldinošas saskarnes var izpausties dažādos veidos, līdz ar to ES tiesību literatūrā nav atrodama vienota un visaptveroša maldinošas saskarnes definīcija. Piemēram, DPA preambulā skaidrots, ka maldinošu saskarņu ieviešana ir prakse, kas vai nu ar nolūku, vai faktiski būtiski kropļo vai vājina pakalpojuma saņēmēju spēju izdarīt autonomas un informētas izvēles vai lēmumus. Savukārt no Mākslīgā intelekta akta 5. panta 1. punkta a apakšpunkta izriet aizliegums īstenot tādu mākslīgā intelekta praksi, kas izmanto subliminālus paņēmienus, lai būtiski iespaidotu personas uzvedību tādā veidā, kas šai vai citai personai rada vai var radīt fizisku vai psiholoģisku kaitējumu.¹⁵ Proti, gan DPA, gan Mākslīgā intelekta aktā maldinoša prakse tiek saistīta ar prakses veidu, kas var ietekmēt kāda lēmumu pieņemšanas spējas. Vienīgi Mākslīgā intelekta aktā ir ietverts iespējama kaitējuma priekšnoteikums, kas ir viena no obligātajām pazīmēm, kā šādu aizliegtu mākslīgā intelekta praksi identificēt. Neraugoties uz vienotas maldinošas saskarnes definīcijas neesamību, secināms, ka saskaņā ar DPA preambulas 67. apsvērumu un 25. pantu maldinošas saskarnes izpratnei ir jābūt plašai, lai tā būtu ilgtspējīga un piemērota arī nākotnes digitālās vides iespējamās attīstības tendencēm. Tādējādi nebūtu pamatoti DPA 25. pantā ietvertās maldinošas saskarnes izpratni aprobežot ar maldinošiem modeļiem. Šobrīd šādas tendences no dažādu autoru puses ir novērojamas atsevišķos ES tiesību literatūras darbos, DPA 25. pantu apzīmējot kā maldinošu modeļu aizliegumu.¹⁶

Līdz ar to maldinošas saskarnes var izpausties gan kā ekspluatējošas uzbūves izvēles ar mērķi novirzīt saņēmēju uz darbībām, kas dod labumu tiešsaistes platformu nodrošinātājam, bet kas var nebūt saņēmēju interesēs; gan piedāvājot izvēles iespējas veidā, kas nav neitrāls, piemēram, tad, kad pakalpojuma saņēmējam tiek prasīts pieņemt lēmumu, ar vizuāliem, skaņas vai citiem komponentiem izceļot atsevišķas izvēles; gan uz nemitīgu prasīšanu pakalpojuma saņēmējam izdarīt izvēli; ja izvēle jau ir izdarīta, ievērojami apgrūtināšanu pakalpojuma atcelšanas procedūru salīdzinājumā ar pieteikšanos uz to vai atsevišķu izvēļu apgrūtināšanu vai laikietilpīgumu salīdzinājumā ar citām, kas nepamatoti apgrūtina iespēju pārtraukt pirkumu vai atslēgties no konkrētas tiešsaistes platformas¹⁷, un citos veidos.

2. Digitālo pakalpojumu akta dotās iespējas ierobežot maldinošu saskarņu ieviešanu un to mijiedarbība ar Negodīgas komercprakses direktīvu

DPA satur aizliegumu tiešsaistes platformām izstrādāt tiešsaistes saskarnes, kas maldina vai manipulē, vai būtiski kropļo vai vājina pakalpojumu saņēmēju spēju pieņemt brīvus un apzinātus lēmumus. Savukārt DPA preambulas 67. apsvērumā ir skaidrotas maldinošas un manipulatīvas prakses pazīmes un piemēri, kur īpaši

¹⁴ DPA preambulas 67. apsvērumus.

¹⁵ Mākslīgā intelekta akta 5. panta 1. punkta a apakšpunkts.

¹⁶ Sk., piem., BEUC. Digital Fairness for Consumers. Helberger N., Kas B., Micklitz H.-W., Namysłowska M., Naudts L., Rott P., Sax M., Veale M. March 2024, p. 75.

¹⁷ Plašāk sk. DPA preambulas 67. apsvērumā ietverto skaidrojumu, kā arī: What are deceptive patterns? Pieejams: <https://www.deceptive.design/> [aplūkots 29.02.2024.].

akcentēti ir maldinoši modeļi (angļu valodā zināmi kā *dark patterns*, savukārt šobrīd ES tiesību literatūrā aktuālāks ir termina *deceptive patterns* lietojums, jo tas precīzāk raksturo maldinošo modeļu dabu¹⁸).¹⁹ Taču, kā norādīts iepriekš, DPA nav ietverta maldinošu saskarņu definīcija, tādējādi minētā jēdziena izpratne paliek neskaidra. Neraugoties uz to, uzmanība praksē, kā jau akcentēts, ir jāpievērš apstāklim, ka DPA maldinošas saskarnes tvērumu neaprobežo tikai ar maldinošiem modeļiem, kā tas ir nepārdomāti norādīts atsevišķos DPA skaidrojošos materiālos.²⁰ Proti, maldinošas saskarnes un to ieviešanas prakse ir tulkojuma plaši, tādējādi aptverot ne tikai maldinošus modeļus, bet arī manipulēšanu un citus pakalpojuma saņēmēja lēmuma ietekmēšanas veidus.

Vienlaikus jāsecina, ka šobrīd ES tiesībās valda maldinošo saskarņu ieviešanas aizlieguma normatīvā regulējuma sajaukums, kas neveicina regulējuma piemērošanas skaidrību un noteiktību. Proti, DPA aizliedz minēto praksi, kas vērsta uz aktīviem tiešsaistes platformas saņēmējiem DPA 3. panta p punkta ietvaros. Tādējādi minētais aizliegums saskaņā ar DPA 25. panta 2. punktu neattiecas uz praksi, kas tiek vērsta pret patērētājiem.²¹ Šo DPA noteikto izņēmumu aizklāj NKD, kas aizliedz dažādu veidu maldinošu praksi, kas vērsta uz patērētājiem. Tādējādi tiesiski aizsardzības mehānismi patērētājiem ir pieejami, taču nav skaidrs, kāpēc patērētāji kā aizsardzības subjekti tiek izslēgti no DPA 25. panta (par dizaina izvēli lietotāja saskarnēs) tvēruma, bet paliek citos DPA pantos, piemēram, 26. un 28. pantā (par uzvedības digitālajām reklāmām) un 27. pantā (par personalizētām ieteikumu sistēmām), kuros ietvertais regulējums, tāpat kā DPA 25. pantā ietvertais regulējums, pārklājas ar NKD regulējumā noteikto. Tomēr, neraugoties uz ES tiesībās noteikto stingri šķirto DPA un NKD piemērošanas pieeju, maldinošu saskarņu ieviešanas aizlieguma izpratne ir jāattīsta tiesiski vienoti, vienlaikus ievērojot patērētāja kā vājākās puses tiesiskos aspektus. Tādējādi NKD normu netiešā iztulkošanā var tikt izmantots DPA 25. pants un preambulas 67. apsvērums un no tā nākotnē attīstītā doktrīna un judikatūra, kā arī iespējamās DPA vadlīnijas. Savukārt DPA iztulkošanā var tikt izmantota NKD un ar to saistītie tiesību avoti.

NKD ietvertais negodīgas komercprakses (kas ietver maldinošu saskarni) aizliegums attiecas uz plašu prakses īstenotāju loku (ne tikai uz tiešsaistes platformu sniedzējiem), jo NKD 2. panta b apakšpunktā ietvertā komercprakses īstenotāja definīcija skar jebkuru fizisku vai juridisku personu, kas komercpraksē, uz ko attiecas NKD, darbojas nolūkos, kuri attiecas uz tās uzņēmējdarbību, amatniecību vai profesiju, un arī uz jebkuru personu, kas darbojas komercprakses īstenotāja vārdā vai uzdevumā. Vienlaikus maldinošu saskarņu ieviešanas aizliegums ir noteikts arī Vispārīgajā datu aizsardzības regulā, taču tas ir aprobežots ar personas datu apstrādes un personas datu brīvas aprites aizsardzību, tostarp prakses īstenotāju – personas

¹⁸ What are deceptive patterns? Pieejams: <https://www.deceptive.design/> [aplūkots 29.02.2024.].

¹⁹ DPA preambulas 67. apsvērums un 25. panta 1. punkts.

²⁰ Schmid G. Digital Service Act (DSA): Dark patterns and other current issues. Taylor Wessing, 23 February 2023. Pieejams: <https://www.taylorwessing.com/en/interface/2023/predictions-2023-part-2/digital-services-act-current-issues> [aplūkots 29.02.2024.].

²¹ Patērētāja jēdziens ir ietverts DPA 3. panta c punktā un NKD 2. panta a punktā.

datu pārziņi un apstrādātāju.²² Savukārt ar 5. panta 3. punktu Direktīva par privāto dzīvi un elektronisko komunikāciju aizliedz maldinošu saskarņu ieviešanu, paredzot abonenta vai lietotāja tiesības sniegt brīvu un neietekmētu piekrišanu informācijas uzglabāšanai abonenta vai lietotāja gala iekārtā vai piekļuves šādā iekārtā jau uzglabātas informācijas iegūšanai.²³ Praksē klasiskākais šādas situācijas piemērs ir sīkdatņu izmantošanas prakse. Līdzīgus maldinošu saskarņu ieviešanas aizliegumus var atrast arī citos ES normatīvajos regulējumos, piemēram, Direktīvas par patērētāju tiesībām 22. pantā, kā arī Datu aktā²⁴ un Digitālo tirgu aktā.²⁵ Taču šā brīža ES politikas rezultāts izgaismo ES tiesiskā regulējuma sadrumstalotības un fragmentārisma problemātiku, jo katrs normatīvais akts aizsargā un uzliek pienākumus noteiktiem tiesību subjektiem un attiecas uz konkrētām jomām, nozarēm vai digitālajām tehnoloģijām, rīkiem. Tādējādi pastāv liela varbūtība, ka nākotnē praksē aktuāli būs tiesiskie robi, kad nevienu no šiem tiesību aktiem nevarēs piemērot. Piemēram, šobrīd nav visaptveroša ES tiesiskā risinājuma maldinošu saskarņu aizliegumam biznesa vidē attiecībā uz citiem tiešsaistes starpniecības pakalpojumu sniedzējiem. Pašreizējo situāciju un ES likumdevēja izvēlēto tiesību attīstības politiku šajā jomā nevar atzīt par tālredzīgu, īpaši ņemot vērā faktu, ka maldinošas saskarņu digitālajā tirgū ir plaši izplatītas un tās izmanto ne tikai iepriekš norādītie prakses ieviesēji.²⁶ Līdz ar to maldinošu saskarņu ieviešanas aizlieguma īstenošana šādos gadījumos paliks nacionālo valstu regulējuma ziņā, kas neveicinās tiesisko noteiktību un vienota ES iekšējā tirgus attīstību.

Kopsavilkums

1. Lai gan šādas norādes ir atrodamas gan ES tiesību literatūrā, gan DPA skaidrojošajos materiālos, nebūtu pamatoti DPA 25. pantā ietvertās maldinošas saskarņu izpratni probežot ar maldinošiem modeļiem. Tādējādi maldinoša saskarne kā

²² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula). 1. pants, 4. panta 7. un 8. punkts. Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis, L 119/1, 04.05.2016. Vairāk par Vispārīgās datu aizsardzības regulas piemērošanas iespējām attiecībā uz maldinošu saskarņu ieviešanas praksi sk. EDSA. Guidelines 03/2022 on Deceptive design patterns in social media platform interfaces: how to recognise and avoid them. 14.03.2023. Pieejams: https://www.edpb.europa.eu/system/files/2023-02/edpb_03-2022_guidelines_on_deceptive_design_patterns_in_social_media_platform_interfaces_v2_en_0.pdf [aplūkots 29.02.2024.].

²³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2002/58/EK (2002. gada 12. jūlijs) par personas datu apstrādi un privātās dzīves aizsardzību elektronisko komunikāciju nozarē (direktīva par privāto dzīvi un elektronisko komunikāciju). Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis, L 201, 31.07.2002.

²⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula 2023/2854 (2023. gada 13. decembris) par saskaņotiem noteikumiem par taisnīgu piekļuvi datiem un to lietošanu un ar ko groza Regulu (ES) 2017/2394 un Direktīvu (ES) 2020/1828 (Datu akts). Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis, L 2023/2854, 22.12.2023.

²⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula 2022/1925 (2022. gada 14. septembris) par sāncensīgiem un godīgiem tirgiem digitālajā nozarē un ar ko groza Direktīvas (ES) 2019/1937 un (ES) 2020/1828 (Digitālo tirgu akts). Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis, L 265/1, 12.10.2022.

²⁶ Fassiaux S. Preserving Consumer Autonomy through European Union Regulation of Artificial Intelligence: A Long Term Approach. *European Journal of Risk Regulation*, 2023, 14, p. 724. <https://doi.org/10.1017/err.2023.58>.

prakses izpaušme ir tulkojama plaši, ļaujot tās tiesiskajai izpratnei pielāgoties tehnoloģiju un digitālās prakses attīstībai nākotnē.

2. DPA 25. pantā ietvertais maldinošu saskarņu aizliegums neattiecas uz to praksi, kas ir adresēta vai skar patērētāju, jo šo tiesību subjektu aizsardzība ir tiesiski nošķirta un noteikta NKD. Neraugoties uz minēto, ir vēlams attīstīt vienotu ES tiesisko vidi un izpratni, tādējādi DPA 25. pantu un no tā izrietošos tiesību avotus, īpaši nākotnē iespējamās vadlīnijas un judikatūru, ir jāļauj netieši attiecināt arī uz NKD iztulkošanu, kā arī otrādi – NKD bagātīgo iztulkošanas praksi un no tās izrietošos tiesību avotus, īpaši Eiropas Komisijas vadlīnijas, Eiropas Savienības Tiesas judikatūru, ir jāļauj izmantot DPA 25. panta iztulkošanai.
3. Šā brīža ES politikas rezultāts izgaismo ES tiesiskā regulējuma sadrumstalotības un fragmentārisma problemātiku, jo katrs normatīvais akts aizsargā noteiktu tirgus daļu no maldinošu saskarņu esamības un uzliek pienākumus noteiktiem tiesību subjektiem. Tas rada risku nākotnē atklāties tiesiskajiem robiem, piemēram, šobrīd nav visaptveroša ES tiesiskā risinājuma maldinošu saskarņu aizliegumam biznesa vidē attiecībā uz citiem tiešsaistes starpniecības pakalpojumu sniedzējiem, proti, tiem, kas nav tiešsaistes platformas. Tādējādi presumējams, ka maldinošu saskarņu ieviešanas aizliegums šādos gadījumos paliks nacionālo valstu regulējuma ziņā, kas neveicinās tiesisko noteiktību un vienotu ES iekšējā tirgus attīstību.